

Tato rigorózní práce se zabývá problematikou tzv. kategorie bankovních smluv. Dané téma jsem si vybral především z důvodu mého zájmu o bankovní smlouvy. Jsem si vědom toho, že bankovní smlouvy nejsou tématem novým či aktuálním, avšak nejsou ani častým zájmem autorů. Autoři se v odborné právní literatuře věnují spíše jednotlivým smluvním typům, nežli společným znakům bankovních smluv, natož aby podávali komplexní výklad bankovních smluv.

Bankovní smlouvy představují jednu z nejvýznamnějších bankovních služeb, které banky poskytují, tyto smlouvy jsou pro podnikatelskou činnost bank typické. I přes tuto skutečnost však v našem právním řádu nenalezneme legální definici pojmu „bankovní smlouvy“. Je však předmětem doktrinálního výkladu, nehledě na to, že bankovní smlouvy jsou pojmem vžitým, ustáleným a v praxi běžně používaným.

Cílem této rigorózní práce je podat výklad bankovních smluv, a to jak z hlediska jejich společných znaků, tak i z hlediska jednotlivých smluvních typů. Tomuto cíli chci přizpůsobit i práci, kterou rozdělím do dvou hlavních částí A a B, které budu následně dělit do dalších subkapitol.

V části A bych se chtěl zabývat obecnými otázkami bankovních smluv. Předně půjde o zkoumání samotného pojmu „bankovní smlouvy“, nakolik je tento výraz přesný a zda odpovídá faktickému stavu věci (1.3, 1.4). Předmětem mého zájmu bude také systematika právní úpravy bankovních smluv (1.2), ale také to, zda lze bankovní smlouvy omezovat pouze na obchodní zákoník, neboť nauka zpravidla pojímá bankovní smlouvy jako smluvní typy, upravené v obchodním zákoníku, u nichž jedním z účastníků musí být obligatorně banka.¹ V bankovních smlouvách je však také nutné řešit otázku účastníků bankovních smluv (1.5) a sice, zda lze považovat za obligatorního účastníka těchto smluv pouze banku, jak je již z názvu „bankovní smlouvy“ patrné, nebo nikoliv?

Vedle zkoumání pojmu „bankovní smlouvy“ a podání charakteristiky těchto smluv se budu snažit popsat i to, které smlouvy lze přijmout za bankovní a které nikoliv

¹ Viz např. LIŠKA, P. K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku. *Právní rozhledy*, 2006, č. 17, s. 610, PLÍVA, S., VÍT, J. In PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Obchodní právo*. II. díl. 2. vydání. Praha: Codex Bohemia, 1998, s. 332–342, KRČ, R., MAREK, K. Smlouva o otevření akreditivu. *Právní rozhledy*, 1998, č. 7, s. 361.

(1.8). V této souvislosti je totiž důležité stanovit kritérium, které bude pro toto hledisko rozhodující. Jelikož bankovní smlouvy jsou určitou kategorií (druhem) smluv, budou se vyznačovat určitými znaky, které jsou pro ně typické (1.7). Mým cílem tedy bude zjistit, o jaké typické znaky se jedná, a podat jejich charakteristiku.

V legislativě i v nauce se setkáváme s pojmem „bankovní obchody“. V mé práci bych se chtěl zabývat souvislostí mezi bankovními smlouvami a bankovními obchody (1.9), tj. zda mezi oběma kategoriemi existují nějaké rozdíly, či nikoliv, a zda lze vůbec oba pojmy používat synonymně.

Podle nauky jsou bankovní smlouvy obsaženy pouze v obchodním zákoníku, nabízí se však otázka, zda lze tzv. kategorii bankovních smluv chápat interdisciplinárně?

Jsem si vědom toho, že pro bankovní smlouvy mají mimořádný význam obchodní podmínky banky (3). Zejména je diskutabilní jejich změna (3.2). Má současná bankovní praxe uskutečňovaná při změně obchodních podmínek oporu v našem právním řádu? Je potřebný výslovný souhlas klienta se změnou obchodních podmínek, anebo bude dostačující konkludentní projev vůle, jak je ostatně v dnešní praxi zvykem? Budu se tedy zabývat legálností postupu banky při změně svých obchodních podmínek ve vztahu ke klientovi a pokusit se zjistit, jaké možnosti nabízí současná úprava, a zda dává dostatečný základ pro tuto problematiku.

Velkou část práce bych chtěl věnovat ochraně spotřebitele (4) a zaměřit se na právní ochranu, kterou poskytuje náš právní řád (zejména obchodní a občanský zákoník) spotřebitelům, resp. nepodnikatelům (4.2, 4.3, 4.4). Ochrana spotřebitele totiž v dnešní době nabývá stále na významu. Opomenout bych nechtěl ani procesní stránku ochrany spotřebitele (4.5.1) a také to, zda může spotřebitel uplatňovat svá zákonná práva i jinou cestou nežli jen soudní (4.5.2). Mé pozornosti neunikne ani komunitární právo, které má významný vliv na ochranu spotřebitele, resp. na celou problematiku bankovních smluv.

Část B chci věnovat jednotlivým smluvním typům bankovních smluv. Nauka většinou řadí mezi bankovní smlouvy následující smluvní typy: smlouvu o otevření akreditivu, smlouvu o inkasu, smlouvu o bankovním uložení věci, smlouvu o běžném

účtu a smlouvu o vkladovém účtu.² Cílem bude podat základní charakteristiku těchto smluv a upozornit na některé problematické věci. Předmětem mého zkoumání bude také to, zda lze bankovní smlouvy omezovat pouze na obchodní smlouvy.

Rigorózní práce bude vycházet z platného právního stavu, nicméně bych chtěl v práci zohlednit novou právní úpravu platebního styku (zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku a zákon č. 285/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku), která nabývá účinnosti od 1. listopadu 2009 a která se významným způsobem dotýká bankovních smluv (2, 3.2, 5). Dále bych chtěl v práci upozornit i na návrh nového občanského zákoníku (1.10) a návrh směrnice o právech spotřebitelů (4.1.1, 4.3.6), který je výsledkem revize spotřebitelského *acquis*.

V rigorózní práci se budu snažit upozorňovat na některé problematické otázky bankovních smluv a nabízet i možná řešení či vlastní postoje.

Právní stav rigorózní práce je k 31. říjnu 2009.

² Např. PLÍVA, S., VÍT, J. In PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Obchodní právo*. II. díl. 2. vydání. Praha : Codex Bohemia, 1998, s. 332–342, MAREK, K. *Smluvní obchodní právo - Kontrakty*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 337.